

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Π Ε Ρ Η Δ Ι Α Ι Ρ Ε Ξ Ε Ω Σ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΡΠ΄.

Ωσαυτὸν τὸ Οὐ τὸ ἐκ πλείονων μερῶν συγχείμενον γενικῶς φανέν διαιεῖν εἰς τὰ οἰκεία μέρη αὐτὸ ἀναλύοντες, ἔτω καὶ λογικῶς Ἰδέαν τινὰ ὀλικήν, καὶ πλείεις διορισμῶς περιέχουσαν διαιεῖν εἰώθαμεν εἰς τὰς ἐν αὐτῇ μερικὰς Ἰδέας τὴν αὐτὴν ἀναλύοντες· καθόλου τοιγαρῶν, καὶ γενικῶς ὀρίζομεν τὴν διαίρεσιν εἶναι ἀνάλυσιν τῆ ὅλης εἰς τὰ οἰκεία μέρη, τὸ δὲ διαιρέμενον, καὶ εἰς τὰ ἑαυτῆ μέρη διανεμόμενον, διαιετὸν λέγεται, καὶ τὰ μέρη εἰς ἃ ἀναλύεται, διαιετικὰ μέρη καλεῖται.

Ἡ περὶ τῆ ὀρισμῶ διδασκαλίᾳ οἵ τε Ἀρχαῖοι, καὶ τῶν νεωτέρων τινὲς ὑποσυνάπτουσι τὸ περὶ διαίρεσεως κεφάλαιον, καὶ γε ἀκότως· αἱ γὰρ διαίρεσις καινοὶ τινὲς ἄσιν ὀρισμοὶ καθ' ὀρισμένας τῶν μερῶν τῆ ὅλης ἰδοποιήσεως διαμορφόμεναι· Σύνδετόν τι ὄν καὶ ἐκτεταμένον ἄς τὰ ἑαυτῆ ἀναλύοντες μέρη, Φυσικὴν λεγόμεθα διαίρεσιν ἐκτελεῖν. Ἰδέαν δὲ τινὰ καθόλου ἄς τὰς ἑαυτῆς μερικὰς Ἰδέας, ἢ γένος ἄς τὰ οἰκεία ἀναλύοντες ἄδη, Λογικὴν, περὶ ἧς ἐν τῷ παρόντι. Μεταξὺ δὲ διαίρεσεως, διακρίσεως, καὶ μερισμῶ, ἥτις καὶ ὅποια ἠρίσκοιτο ἢ διαφορὰ πλατύτερον ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ διοριζήσεται.

ΡΠΑ΄.

Ἡ διαίρεσις ἀπὸ τῆ ἀριθμῶ τῶν διαιετικῶν μερῶν διαφόρητι εἴληχε παρωνομασίας· ἢ μὲν γὰρ δυσὶ συνισταμένη μέρεσι, Διμερὴς λέγεται,

ἔτ' ἔν Διχοτομία, ἢ δὲ τρισὶ μέρεσι, Τριμερής, ἢ Τριχοτομία, ἢ δὲ τέσσαρσι, Τετραμερής, ἢ Τετραχοτομία, καὶ ἐφεξῆς ἕτω.

„ Παραδείγματα τῆς Διχοτομίας, Τριχοτομίας, καὶ Τετραχοτομίας ἐποίησα ἐν τῇ παραδόσει τῆ μαθήματος.

ΡΠΒ΄.

Τὰ διαιρετικά μέρη διαιρῶντες εἰς μέρη ἕτερα, λεγόμεθα ὑποδιαιρῶντες.

„ Παρ. χάρι τὴν συνάδασι διαιρῶντες ἕως ὀρθῶν καὶ πλάτων, καὶ τὴν ὀρθῶν αὐθις ἕως βεβαίαν καὶ πιθανὴν, λεγόμεθα ὑποδιαιρῶντες. Τί δ' ἂν ἢ ἐπιδιαίρεσις ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀνακτύξει ῥηθησομένων μοι δηλωθήσεται.

ΡΠΓ΄.

Τῆς διαιρέσεως ἀναλύσεως τῆ ὅλη, ἢτοι τῆ συνθέτη εἰς τὰ ἑαυτῆ μέρη ῥηθείσης (ΡΠ΄.)· δῆλον ὅτι ὡσαύτως ἐστὶ τὸ σύνθετον, ἢτοι τὸ ὅλον, ἕτω καὶ ἡ διαίρεσις. Ἐπεὶ δὲ τὸ ὅλον ὑπὸ ποικίλαις σχέσεσι δύναται ἐννοηθῆναι, διάφορα ἑτεῦθεν τῆς διαιρέσεως ἀναφαίνονται ἕδη.

„ Α'. Τὸ καθολικὸν ὅλον, ἢτεν τὸ γένος ἕως τὰ οἰκεία διανέμεται ἕδη, οἷον τὸ ζῶον ἢτοι ἄνθρωπος ἐστίν, ἢ ἄλογον. Β'. Τὸ ὄντοτικὸν ὅλον ἕως μέρη διαίρεται ὄντοτικά Φυσικά· οἷον ὁ ἄνθρωπος, ἕως ψυχὴν καὶ σῶμα. Γ'. Τὸ ὄλοχερὲς ἢ σωματικὸν ὅλον, ἕως μέρη κοσμητικά, οἷον τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἕως κεφαλὴν, στέλεχος, καὶ λοιπὰ ἄρθρα. Δ'. Τὸ ὄλον τὸ ποικίλαις δυνάμει συνιστάμενον, ἕως τὰ οἰκεία διαίρεται πραγματικά μέρη, οἷον ἡ ψυχὴ ἕως ποικίλαις δυνάμει, οἷον αἰσθήσεως, φαντασίαν, μνήμην, προσοχὴν, ἐφαίρεσιν κτλ. προσιδέασιν ἔνταῦθα οἱ Φιλοσοφῶντες τὴν διαίρεσιν τῆ ὑποκειμένη ἕως τὰ συμβεβηκότα, ἢ τρόπος· οἷον ἡ ἀνθρώπος ἢ εὐσεβής ἐστίν, ἢ ἀσεβής· ὡσαύτως καὶ τῆ συμβεβηκότος ἕως τὰ αὐτῶ ὑποκείμενα· οἷον ἡ αἰώνιος Κόλασις, ἢ τῶν διαβόλων, ἢ τῶν καταδεδικασμένων ἀνθρώπων ἐστίν. Ἐπι τῆ ἀποτελέσεως ἕως τὰς οἰκείας αἰτίας, οἷον τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας ἢ προσβολῆ, ἢ μὲν ἐξ ἀγνοίας, ἢ δὲ ἐκ κακίας ἐστίν· τελευταῖον τὰς αἰτίας ἕως τὰ ἀποτελέσματα, οἷον ἄλλος μὲν λόγος τῆ Θεῆ τὰς τῶν ἀνθρώπων φρένας ἐκφοβεῖ καὶ τὰ

» ῥάττι, ἄλλος δὲ ταύτας παραμυθῆται, ὥσπερ τὸ Εὐαγγέλιον. Πράγματι τι ἔτι
 » ἕως τὰ ἑαυτῷ ἀντικείμενα διαίρεται· παρ. χαρ. ἄλλη μὲν χαρὰ ἐστὶ ἕνεκα τῶν κτισ-
 » μάτων, ἄλλη δὲ ἕνεκεν τῆ Θεῷ.

ΡΠΔ΄.

Τὰ διαιρετικά μέρη ὁμῶς εἰλημμένα ὀφείλει ἐξισθῆναι τῷ διαιρε-
 τῷ· τρεῖσι τὸ διαιρετικόν, ἔτε πλέον ἢ τ' ἔλαττον πε-
 ριέχει πάντων ὁμῶς τῶν διαιρετικῶν μερῶν.

Τὸ διαιρετὸν θεωρεῖται ὡς ὅλον· τὰ δὲ διαιρετικά μέρη, ὡς μέρη ὁμῶς
 εἰλημμένα (ΡΠ΄.)· ἐπεὶ δὲ τὰ μέρη πάντα ὀφείλει ἐξισθῆναι τῷ ὅλῳ, (κατὰ
 τὰς ἀρχὰς τῆς ὄντολ.) καὶ τὰ διαιρετικά μέρη ὀφείλει ἐξισθῆναι τῷ διαιρετῷ,
 ἤτοι τὸ διαιρετὸν ἔτε πλέον, ἢ τ' ἔλαττον περιέχει τῶν διαιρετικῶν μερῶν
 ὁμῶς εἰλημμένων.

» Παρ' ἄλλοις ἡ πρότασις αὕτη ἔτω προφέρεται, τὰ μέρη τῆς διαίρεσεως ἑξαυτῶν
 » ὀφείλει πᾶν τὸ διαιρετὸν ἔτω παρ' ἄλλοις· τὸ διαιρετὸν καὶ τὰ διαίρετα μέλη ὑπὸ
 » τῆ διαζύξεσ ὁμῶς εἰλημμένα ὀφείλει ἴσως ἀντίστροφα. Ἐνδεῖ τοι ψυδῆσ ἀν ἡ σοσ
 » ἡ διαίρεσις λέγοντι, πᾶν ζῶον ἕως ἀνθρωπον, ἄλογον, καὶ φυτὸν διαίρεται. Τὸ γὰρ
 » διαιρετὸν ἔλαττον ἀν περιέχειν, ἢ πάντα τὰ διαιρετικά μέλη εἰλημμένα· ἢ γὰρ ὑπὸ
 » τῆ Ἐννοία τῆ ζωῆσ περιέχεται τὰ φυτά.

» Οἱ λοιποὶ κανόνες τῆς ὀρθῆς διαίρεσεως ταύταισ ταῖσ θέσεσι περιέχονται. Τὰ διαιρετικά
 » μέλη ἀλλήλοισ μάχεσθαι, μὴ δὲ θάτερον ὀφείλει περιέχεσθαι ὑπὸ θάτερον. Οὗτοσ δὲ
 » ὁ κανὼν παρὰ τινῶν λεγικωσμένων ἔτω προφέρεται. Τὰ διαιρετικά μέρη ἕδεσποτε
 » συμπέπτωσ ὀφείλει. Τὸν κανόνα ττονοὶ παραβαίη ἀν τισ, πᾶν ἀγαθὸν ἕως τίμιον,
 » χρήσιμον καὶ ἡδὺ διανέμων. Τὰ γὰρ διαιρετικά μέρη ἕκ ἀλλήλοισ ἀντίκταται, ἀλλὰ
 » συμπέπτωσ, καὶ κατ' ἀλλήλων ἀγορεύεσθαι δύναται· πᾶν γὰρ τίμιον χρήσιμόν τε ἐσὶ
 » καὶ ἡδύ. Β. » Ἡ διαίρεσις ἕδ' ὀτιῆσ ἀσαφῆσ περιέχεται, καὶ ἐπομένωσ οἱ ἄσημοσ
 » ὄροισ ἀποκλειέσθωσαν. Γ. Τοσαῦτα διαιρετικά μέρη γινέσθω, ὅποσα ἢ τῆ διαίρε-
 » μένωσ χορηγεῖ φύσισ. Δ. Ἐνδεῖ τοι ἔτε δασιδαιμόνωσ ἄγαν ἐμφύεσθαι χρῆ ταῖσ
 » διχοτομίαισ, ὥσπερ οἱ Ρ' αμισαι, καὶ ὁ τῶν διαιρετικῶν μερῶν ἀριθμὸσ ἄγαν πολυ-
 » πλασιασείωσ· ἢ αὕτη γὰρ, φησὶν ὁ Σίνεκασ, τῆ τε ὑπὲρ ἄγαν, καὶ τῆ ἕδεμῆσ διαίρε-
 » σισ κακία ἐστω. Ε. Ἡ διαίρεσις μὴ πηδάτω, ὅθεν φυλακτέον τὰ μάλινα, μήποτε
 » τῶν ἀντιφατικῶσ ἀντικειμένων τῆ Θετικῆσ προβάλλομένων, ἐφεξῆσ ἀντὶ τῆ ἀποφατικῆσ
 » θετικῆσ αὐθις ὄροσ τεθῆ, ἕκ ἐυτελωσ τῆ ἀποφατικῆσ ἰσοδυναμῶσ· τὸν κανόνα δὲ
 » τῆσ

1) τῆτον παραβαίνουσιν οἱ πᾶν ὄν ἕως ὑλικὸν διαιρῶντες ἢ πνεῦμα ὡφελόν γὰρ τῷ ὑλικῷ
 2) ἀντιτιθέναι τὸ αὔλον, ἀλλ' ἀντὶ τῆ Ἀποφατικῆ ὄρε τὸν καταφατικὸν τῆ πνεύ-
 3) ματος ἀντικαθίστασι, τῷ Ἀποφατικῷ τῆ αὔλου ὄρω ἐκ ἐντελῶς ἰσοδυναμῶντα.
 4) Οὐ γὰρ ἐστὶ πνεῦμα πᾶν αὔλον, ὡς ἐν τῇ Μεταφυσικῇ πλατυτέρων ἀποδείκνυται.
 5) Τῶν δὲ Κανόνων τῶν τῆς λόγου ἀδικῶς ἐν τῇ ἀναπτύξει ἀριθμησοίμεν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
 ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.

Π Ε Ρ Γ

Κ Ρ Ι ΄ Σ Ε Ω Ν Κ Α Ϊ Π Ρ Ο Τ Α Ξ Ε

Π Α Ρ Α Γ Ρ Α Φ Ο Ν Ρ Π Ε.

Συντιθεῖς, ἢ διαρῶν δύο τινὰς Ἰδέας ὁ ἡμέτερος νῆς, κρίνειν ἢ κρίσει ἢν ἀντὶ τῆς Β'. τῆ νοός ἐνεργείας λαμβανομένη ἢδὲν ἄλλο σύμβασις Ἰδεῶν, ἢ διαίρεσις, τὰς δὲ Ἰδέας ἀλλήλαις συζεύγνυμε πατέρα λογιζόμενοι τὴν ἑτέραν, ἀπ' ἀλλήλων δὲ χωρίζομεν, ὁ ἑτέρα μὴ ἀνήκειν, ἢτοι μάχεσθαι διανοῶντες.

„ Διήληπται μέχρι τῆ δε περι τῆς Α'. τῆ νοός ἐνεργείας, τῆς ἀπλῆς διλογίας,
 „ ψεας, ἢτην τῆς γυμνῆς τῶν Ἰδεῶν διαμορφώσεως. ἢπὴ δ' ἢ μόνον.
 „ τοῖς τὰ πράγματα παρισῶμεν, ἀλλὰ ἢ τὰς διαμορφώσεως Ἰδέας:
 „ μεν πρὸς ἀλλήλαις, ἢς ἢν ἢμῶν δῆλον γέννηται, ἢπερ δύο Ἰδέαι ἀνή-
 „ λαις, ἢ μὴ, ἢ ἐπὶ τέτοις τῆς ἀμφοῖν τῶν Ἰδεῶν ἀληθῆς συναρθείας
 „ σης ἀλλήλαις ταύτας συζεύγνυμεν ὁ τῆς τάξεως ἀπαιτεῖ λογος,
 „ ταύτην τὴν σύζωξιν τῶν Ἰδεῶν, ἢ διάζωξιν.

Ρ Π ς.

Ἰνα δ' ὁ τῆς κρίσεως Ὅρισμός σαφέστερος γέννηται, ἐκδηλοῖσομεν τῶτι τὸ παράδειγμα, ὁ νῆς παρ. χάρ. κρίνων, τὸν θεόν Α'. τὴν Ἰδέαν τῆ Θεῶ τῆ τῆ αἰδία συμπαραβάλλει, ἢς ἢν διοικαὶ δύο αὐτὰ Ἰδέαι ἀνήκεισιν ἀλλήλαις, ἢ μὴ. Β'. τὴν οἰκειότητα

τῶν Ἰδέων διανοῶν, ἄμφω ταύται ἀλλήλαι συζεύγνυσιν, ὅπως ἂν γνῶ τὸν Θεὸν εἶναι αἰδίου.

ΡΠΖ΄.

Ἡ κρίσις λόγοις ἐκφραστομένη, πρότασις ἢ ἀπόφρασις λέγεται, παρὰ δὲ τῷ Κικέρωνος, καὶ Ρ΄ ἄμφω καλεῖται ἀξιῶμα.

ΡΠΗ΄.

Καταφάσκειν λεγόμεθα, θατέραν τῶν Ἰδέων ἀνήκειν τῇ ἐτέρᾳ σημαίνοντες, ἢ τοὶ ἐτέραν τῇ θατέρᾳ ἀπιδιδόντες. Ἀποφάσκομεν δὲ θατέραν τῶν Ἐνοιῶν τῇ ἐτέρᾳ μαχομένη δεικνύοντες, ἢ τοὶ θατέραν τῆς ἐτέρας διμεζεύοντες.

„ Παρ. χάρ. Σημαίνων τις, ὅτι ἡ τῷ αἰδίῳ Ἰδέᾳ ἀνήκει τῇ τῷ Θεῷ, τὸν Θεὸν καταφάσκει ἵνα αἰδίου, τὴν δὲ τῷ αἰδίῳ ἰδέᾳ τῇ τῷ κόσμῳ μαχομένην δεικνύον, ἀποφάσκει ἵνα τὸν κόσμον αἰδίου.

ΡΠΘ΄.

Ἐξ ἧς κατάδηλον γίνεται, πᾶσαν κρίσιν, ἢ Καταφατικὴν εἶναι ἢ Ἀποφατικὴν.

Ἐπεὶ γὰρ πᾶσα κρίσις ἐν τῇ τῶν Ἰδέων συνθέσει, ἢ διαίρεσει συνίσταται (ΡΠΕ΄.) διαίρημεν δὲ καὶ συντιθέαμεν τὰς Ἰδέας θατέραν τῇ ἐτέρᾳ ἀνήκειν, ἢ μὴ, λογιζόμενοι (ΡΠΗ΄.)· ἐπόμενόν ἐστιν ἐν ἀπάσῃ κρίσει θατέραν Ἐνοιᾶν τῇ ἐτέρᾳ ἀνήκειν, ἢ μὴ, λογίζεσθαι, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μὲν καταφάσκειν, ἐν δὲ τῷ Β΄. ἀποφάσκειν (ΡΠΗ΄.)· ἄρα πᾶσα κρίσις, ἢ καταφατικὴ ἐστίν, ἢ ἀποφατικὴ.

ΡΥ.

Ἐν ἀπάσῃ κρίσει ὀφείλει παρεῖναι τὸ καθ' ἕ καταφάσκειται, ἢ ἀποφάσκειται τι, καὶ τὸ ὃ καταφάσκειται τέτῃ, ἢ ἀποφάσκειται.

Δείκν. Ἐπεὶ γὰρ ἐν πάσῃ κρίσει συζεύγνυμεν, ἢ διαζεύγνυμεν τὰς Ἰδέας (ΡΠΕ.)· συζευγνύειν δὲ τὰς Ἐνώσεις λεγόμεθα, διατέραν τῆς ἐτέρας ἀνήκειν διανοῦντες (ΡΠΕ.), ταῦτόν δ' εἰπεῖν, διατέραν τῆς ἐτέρας παρέχοντες. Διαζεύγνυμεν δὲ τὰς Ἰδέας διατέραν τῆς ἐτέρας μάχεσθαι διανοῦντες, ἢτοι ἔπερ ἐσὶ ταῦτόν, διατέραν τῆς ἐτέρας ἀποκινῶντες. Ἐπόμενόν ἐστιν ἐν ἀπάσῃ κρίσει ὀφείλειν τι παρεῖναι, ὡπερ ἢ παρέχεται τις Ἰδέα, ἢ τῷ αὐτῷ ἢ αὐτῇ ἀποκινεῖται. Ἄρα ἐν ἀπάσῃ κρίσει ὀφείλει τι παρεῖναι, καθ' ἕτι καταφάσκειται, ἢ ἀποφάσκειται. Ἐτι ἐπεὶ διατέρον ἐτέρῳ παρέχειν ἢ δύνασθαι, ἢ τῷ αὐτῷ ἀποκινεῖν, εἰμή τι παρῆ, ὡπερ ἀποκινεῖς, ἢ παρέχεις, δῆλον καὶ ἐν ἀπάσῃ κρίσει ὀφείλειν τι παρεῖναι, ὃ καταφάσκοιτο, ἢ ἀποφάσκοιτο.

ΡΥΑ.

Τὸ καθ' ἕτι καταφάσκειται, ἢ ἀποφάσκειται, ὑποκείμενον ἢ κινεῖ, τὸ δὲ ὃ καταφάσκειται, ἢ ἀποφάσκειται κατηγορούμενον.

ΡΥΒ.

Ὡς σε ἤδη κατανοεῖν, ἐν ἀπάσῃ κρίσει ὀφείλειν παρεῖναι ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον (ΡΥ.) (ΡΥΑ.), καὶ ὅτι πᾶσα πρότασις, ἢτοι ἀπεφανσις ἐσὶ κρίσις ῥήμασιν ἐκφρασεμένη (ΡΠΖ.), δῆλον καὶ ἐν ἀπάσῃ προτάσει ὑποκείμενον ζητεῖσθαι, καὶ κατηγορούμενον, ἢτοι ὄρον, δι' ἕ τὸ περὶ ἕ ἢ κρίσις ἐκφέροιτο, καὶ ὄρον δι' ἕ τι ἀνήκειν, ἢ μὴ, τῷ πράγματι διορίζοιτο.

„ Τὰ ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα τῶν προτάσεων, ἢ ἅκρα τῶν αὐτῶν λέγονται, ὅτι ἐν
 „ ἀρχῇ ἢ τέλει τιθέμενα τὰς προτάσεις ὀρίζουσιν.

ΡΥΓ.

Παρά τὸ ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον ἐν ἀπάσῃ προτάσει
 ὀφείλει παρεῖναι καὶ σύνδεσμος.

Δείκν. Ἐπεὶ γὰρ ἐν ἀπάσῃ ἀποφάνσει τὴν ἐμὴν κρίσιν σημαίνω (ΡΠΖ'.)
 ἐν ἀπάσῃ δὲ κρίσει ἢ συζεύγνυται Ἐννοιαί, ἢ διαζεύγνυται (ΡΠΕ'.) ἐπό-
 μενόν ἐστιν ἐν ἀπάσῃ προτάσει φωνῆς τινὸς δεῖν, δι' ἧς ἢ τῶν Ἐννοιῶν συνά-
 φεια, ἢ ἄλλοτρίωσις δείκνυται. Ἡ δὲ φωνὴ ἢ τὸ ὑποκείμενον τῷ κατη-
 γορημένῳ συζευγνῦσα, ἢτοι ἢ τὴν συνάφειαν τῆ ὑποκειμένης, καὶ κατηγο-
 ρημένης δεικνύουσα, σύνδεσμος λέγεται. Ἄρα ἐπὶ πάσης προτάσεως παρὰ
 τὸ ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον, ἀπαιτεῖται καὶ Σύνδεσμος.

„ Ὁ δὲ Σύνδεσμος, ἢτοι ὁ ὅρος ὁ τὴν τῆ ὑποκειμένης, ἢ κατηγορημένης δεικνύουσας συνά-
 „ φειαν ὑπάρχει ἢ φωνῆ, ἐστὶν ἢ τιμὴ, τὸ, ἢ, προσκείμενον μόνον τὴν τῶν Ἐν-
 „ νοιῶν διάζωξιν δεικνύουσιν. Ὁ δὲ ὅρος ἕτερος, ἐστὶν, ἢ διαζεύξιν ἐστ' ὅτε τίθεται,
 „ ἢ γὰρ ἐννοεῖται λαυθάκιον, κακίανος μὲν ἀνεπτυγμένως, ἕτερον δὲ συνεπτυγμένως τί-
 „ θεῖται λέγεται, οἷον, ὁ Θεὸς ἐστὶν αἰδῖος, ὁ σύνδεσμος ἀνεπτυγμένως ἐστὶν.
 „ Εἰδ' ἢτοις ὁ Θεὸς συντηρεῖ τὰ πάντα, λεληθότως ἐννοούμενον ἰσχυρῶς τὸν συν-
 „ δεσμον· δύναται γὰρ ἢ πρότασις ἀναλύεσθαι, ὁ Θεὸς ἐστὶ συντηρεῖν τὰ πάντα.
 „ Διαίρεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ Σύνδεσμος ἢς Σύνδεσμον δευτέρου προσκείμενου, ἢ
 „ ἢς Σύνδεσμον τρίτου προσκείμενου. Ὁ μὲν ἐστὶν, ὅτε ὁ μετ' ἑαυτὸν ὅρος ἕτερον κατη-
 „ γορούμενον ἰσχυρῶς, μόνον δὲ σημαίνει τὴν τῆ πράγματός ὑπαρξιν, οἷον ὁ Θεὸς
 „ ἐστὶν. Εἰδὲ μετὰ τῆς ἐστὶν φωνῆς ὑπάρχει κατηγορούμενον τὸ τῷ ὑποκειμένῳ συζω-
 „ γνύμενον, τρίτου προσκείμενου ὁ Σύνδεσμος λέγεται. Παρ. Χάρ. ὁ Θεὸς ἐστὶν αἰδῖος.

ΡΥΔ.

Αἱ ἀναφανδὸν ἔχουσαι προτάσεις τὸ ὑποκείμενον, τὸ κατηγορούμενον, καὶ
 τὸν Σύνδεσμον, Λογικαὶ καὶ Τέλεια λέγονται, Ἀτελεῖς δὲ καὶ Κρυπτικαί,
 ἐν αἷς τὸ ὑποκείμενον, ἢ τὸ κατηγορούμενον, ἢ ὁ Σύνδεσμος λέληθεν.

- „ Εὐταῦτα ἀνάγονται αἱ προτάσεις, ἐν αἷς ἕδὲν καὶ ἑτέρα κατηγορεῖται, ἢ ἀποβάσκειται
 „ καί τοι σωζομένης τῆς γραμματικῆς σημασίας τῶν λέξεων· καλῶνται δὲ αὐταί
 „ μὴ Λογικαὶ τοιαῦται ἢσὶ προτάσεις, αἱ Ἐὐκτικάι, αἱ Προσαχτικάι, αἱ Δεκτικάι,
 „ Ἐρωτηματικάι, Ἐκφωνητικάι κτλ.

ΡΥΕ΄.

Τὰ ποικίλα τῶν προτάσεων εἶδη τῆ τριπλῆ ἐκείνῃ, καὶ γνωριμω-
 τάτῃ ἐρωτήσῃ, τίς, ποία, πόση, ἀναπτύσασιν οἱ Φιλόσοφοι· τῆ ἐρωτή-
 σει, τίς ἐστὶν ἡ πρότασις; ἀποκριτέον εἶναι ἐντέλλοντα, ὅτι ἐστὶν ἀπλή,
 ἢ σύνδετος· τῆ δὲ, ὅποια ἐστὶν, ὅτι Καταφατικὴ ἢ Ἀποφατικὴ· καὶ τέ-
 λος, τῆ πόση; ὅτι Καθόλου ἢ Μερικὴ· περὶ ἑκάστης τούτων ἐν μέρει καὶ δια-
 κεκριμένως ἡμῖν ἔσται ὁ λόγος.

ΡΥΖ΄.

Πρότασις Ἀπλή καὶ Κατηγορικὴ λεγομένη ἐστὶν, ἐν ᾗ τὸ κατηγο-
 ρήμενον ἄνευ τινὸς ὑποθέσεως προσκειμένης κατὰ τῆ ὑποκειμένην κατηγο-
 ρεῖται.

- „ Παρ. χάρ. Ἡ πρότασις αὕτη, ὁ Θεὸς ἐστὶν αἰδιος. Πρότασις ἐστὶ Κατηγορικὴ·
 „ ἄνευ γὰρ ὑποθέσεως τινὸς τὸ αἰδιος κατὰ τῆ Θεῷ ἀγορεύεται. Ἀπλή ἐστὶ πρότα-
 „ σις καλῶσι τὴν μόνῃ ὑποκειμένην καὶ κατηγορημένην συνισταμένην.

ΡΥΖ΄.

Πρότασις Σύνδετος ἐστὶν, ἐν ᾗ πλείω ἅμα ὑποκείμενα, ἢ κατηγορήμενα
 χώραν ἔχουσι.

- „ Περ. χάρ. Ὁ Θεὸς ἐστὶν αἰδιος καὶ παντοδύναμος· ἡ ἐλευθεριότης καὶ ἡ μετριοτης ἡσὶν
 „ ἀρεταί. Αἱ προτάσεις αὗται σύνδετοι ἡσὶν, ὅτι ἐν τῆ Α΄. πλείω ἡσὶν κατηγορή-
 „ μενα, ὡσπερ ἐν τῆ Β΄. πλείω τὰ ὑποκείμενα. Ἐπὶ τὰς συνδέτους Προτάσεις ἀνάγω-
 „ σι Α΄. τὴν Ἰσοθετικὴν, Β΄. τὴν Διαζωπτικὴν, καὶ Γ΄. τὴν Συνδυαστικὴν· περὶ δ΄ ἑκά-
 „ σης τούτων κατὰ μέρος.

Πρότασις Ὑποθετικὴ ἐστίν, ἐν ᾗ τὸ κατηγορούμενον ἀπονέμεται τῷ ὑποκειμένῳ μετὰ τινος ὑποθέσεως.

- „ Παρ. χάρ. ἢ ἐστὶν ὁ Θεὸς ὃν σοφώτατον, αἰρεῖται τὸ βέλτικον. Πρότασις ἐστὶν Ὑποθετικὴ. Περὶ δὲ τῆς Ὑποθετικῆς τῆς πρώτης προτάσεως δύο τίτεις σημαντικῶν κανόνων. Α'. ἢ ὑπόθεσις ἢ ἐν τίθεισιν ἐνῆναι, τίθεισι τὸ ὑποθετικῶς λεγόμενον. ἢ ἢ παρ. χάρ. ὁ Κανσαντίνος ἐπιμελής ἄν, ἔσαι σοφός. Ἐάν τις ἐκείθεν παραληπομένης τῆς ὑποθέσεως ἐπιείρηστος ὁ Κανσαντίνος ἔσαι σοφός, κατὰ τῶν κανόνων τιτῆ ἀμαρτήσῃ. Β'. ἢ ἀδύνατος ὑπόθεσις δύναται τὴν ἀπόφασιν. παρ. χάρ. εἰ ποιήσῃς τὸ χεῖς γενέσθαι σήμερον, τῆ ἐμῆ κλήτε κληρονόμον σε καταστήσω, τίθεισιν ἢ κληρονόμον σε καταστήσω.
- „ Εὐ μάλα ὁ περίτυπος Βόλριος οἶται Λογικ. Λατιν. §. 228. Πάσας τὰ Κατηγορικὰς Προτάσεις σιωπῶσαν ὑπόθεσιν περιέχου· ἐπὶ γὰρ ἢ ἐν ἐστὶν ἄνευ λόγου τῆ ἀποχρῶντος (Γ.) ἢ ὀφείλη, ἢ τοι ἐν τῆ τῆ ὑποκειμένῃ φύσει, ἢ ἐκτὸς τῆς αὐτῆς φύσεως, περιέχεσθαι λόγον, δι' ὃν τὸ κατηγορούμενον ἐκένω ἀνήκει, ἢ μή. Ὁ δὲ λόγος ἢτος δι' ὃν τὸ κατηγορούμενον τῷ ὑποκειμένῳ ἀνήκει, ὑπόθεσις λέγεται, τὸ δὲ διὰ τὸν λόγον τῆτον τῷ ὑποκειμένῳ ἀποδιδόμενον, θέσις ἀκή. Ὅθεν ἀπάση προτάσει τὴν ὑπόθεσιν ἢ θέσιν ἐνῆναι ἀξίησι τῶν Φιλοσόφων οἱ ἀκριβέστεροι. Ὅρα Εἰνεκίου Στοιχῆα Λογικ. σελ. 39. παρ. χάρ. Ἐάν ἢ ποίς ὁ Θεὸς ἐστὶν αἰδῖος, ἔξῃς Πρότασιν κατηγορικὴν (ΡΤς.), ὁ δὲ λόγος ὀφείλη παρῆναι, δι' ὃν μᾶλλον ἢ λογοίς, ὁ Θεὸς ἐστὶν αἰδῖος, ἢ περὶ ὁ θεὸς ἐκ ἐστὶν αἰδῖος.

ΡΤΘ΄.

Πρότασις Διαζευκτικὴ ἐστὶν ἢ ἐκ πλειόνων κατηγορουμένων ἐν ἀποδοτέῳ εἶναι τῷ ὑποκειμένῳ καταφάσκεισα, ἢ δ' ὅτιν δὲ τῆτωνι διορίζουσα.

- „ Ὁ Ὄρισμός ἢτος τῆ περιτύσει Βολρίῃ ἐστὶν ἐν τῆ Λογικ. Λατιν. (§. 281.) σαφηνίσομεν δὲ τῆτον τῷ ἐφεξῆς παραδείγματι. οἶον, ἢ πῶν ἄντις, ἢ ψυχὴ ἐστὶν ἢ ἀπλῶν ὄν, ἢ σύνθετον· ἢ ἄτερον τῆτων ἀποδοτέου ἢναι τῆ ψυχῆ καταφάσκει, ὁ πότερον δὲ τῆτων ἢ διορίζεται. Τὰ ἐν τῆ διαζευκτικῇ προτάσει ἀλλήλοισι μεχρόμενα, μέρη Διαζευκτικὰ λέγεται· περὶ δὲ τῆτωνι τῶν προτάσεων τῆς ἐπομένης κανόνας σημαντικῶν. Α'. Πλήρης ἢναι ὀφείλει ἢ τῶν διεζωγμένων μερῶν ἀπαρίθμησις· ὅθεν ψευδὴς ἐστὶν ἢ ἐπομένη πρότασις. ἢ ἀμαρτία, ἢ κτιστὸν ἐστὶν, ἢ ἄκτιστον· δίδεται γὰρ ἐτι ὃν παρῆσακτον. Β'. Τὰ διεζωγμένα μέρη ἀντικείνεται ἀλλήλοισι ὀφείλει, ὡς

„ συνυπάρχον μὴ δύνασθαι. Ὅθεν φησὶς ἐστὶν ἡδὲ ἡ πρότασις ἢ ἐπίρρηξις ἢτοι ἐστὶν ἢ ἰσχυρὰς, ἢ κρίκισα.

Σ.

Συνδυαστικὴ πρότασις ἐστὶν, ὅτε τὸ ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον, ἢ τῶ συνπλέκονται, ὥστε ἢ ἐκτέρῳ τῷ ὑποκειμένῳ ἐν μέρει ἐξείναι τὸ αὐτὸ κατηγορούμενον ἀποδίδουσαι, ἢ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ ἕκαστα τὰ κατηγορούμενα.

„ Πρὸς χάρ. ὁ Θεὸς ἐστὶν παντοδύναμος καὶ πάνσοφος.

ΣΑ΄.

Τὰς προτάσεις διαμορφῶντες πολλακί τὸν τρόπον διορίζομεν, καθ' ὅν τὸ κατηγορούμενον τῷ ὑποκειμένῳ ἀνήκει, ἢ μή· ἐν αἷς δὲ τῆτο προτάσεις γίνονται τροπικαὶ καλεῖνται.

„ Οἱ δὲ τοῖτοι τρόποι τέσσαρες ἰσὶν. Α΄. Ἀναγκάσιος. Β΄. Ἐνδεχόμενον. Γ΄. Δυνατὸν, καὶ Δ΄. Ἀδύνατον. καθ. χάρ. ἀναγκάσιον ἐστὶ τὸν κόσμον, ἢ λίη σελαγίζοντος καταλάμπειν· ἐνδέχεται τινα τῶν περὶ φιλοσοφίαν ἐπιτοίμενων ἀθεισμῶ περιπίπτειν. Δυνατὸν ἐστὶ τὸν Ξάνζον ἀδενεῖν· ἀδύνατόν ἐστὶ τὴν Θίαν Γραφὴν πλάνας ἢ λίην παραδιδόναι.

ΣΒ΄.

Αἱ προτάσεις ἔτι θεωρούμεναι σαφηνείας δέονται. Εἰσὶ δὲ προτάσεις σαφηνείας δεόμεναι, αἱ διὰ μόρια τινὰ δυσχέρειαν καὶ ποικιλότητα περιέχουσαι, ὥστε δι' ἄλλων τινῶν ἀναπτύξεως δεῖσθαι, εἴγε σαφεῖς ἔσεσθαι μέλλοιεν.

„ Ἐπὶ τὰς σαφηνείας διοίμενας ἀνήγονται, Α΄. αἱ ἀποκληστικαὶ προτάσεις, Β΄. αἱ ἔξαιρετικαί, Γ΄. αἱ συσκαλτικαί, καὶ Δ΄. αἱ συγκριτικαί.

ΣΓ΄.

Πρότασις Αποκλειστική ἐστίν, ἐν ἣ ἄσυχέρειαν καὶ πολλαπλασίαν ἔκ-
 ληψιν τὰ ἀποκλειστικά ἐπιφέρει μόρια. Εἰσὶ δὲ μόρια ἀποκλειστικά μόνος ἢ
 μοναδικός, μένος, καὶ τὰ παραπλήσια.

- „ Παρ. χάρ. Μόνη ἢ πῖσις δικαιοί. Πρότασις ἐστίν Αποκλειστική· Αποκλειστική ἐστίν ἢ
 „ ἐκκλιόμενα τῷ ὑποκείμενῳ, ἢ ἐκκλιόμενα τῷ κατηγορούμενῳ. Ἡ μὲν ἐστίν ὅτι τὸ
 „ Αποκλειστικὸν μόριον ἐπὶ τὸ ὑποκείμενον ἀναφέρεται. παρ. χάρ. μόνη ἢ πῖσις δικαι-
 „ οί. ἢ δὲ ὅτι τὸ ἀποκλειστικὸν μόριον ἐπὶ τὸ κατηγορούμενον ἀναφέρεται. παρ. χάρ.
 „ ὁ Δικιανὸς μόνον οἶδε τὸ διαβάλλειν, τῆτέσιν ἐδὲν ἄλλο ἔμαθεν, ἢμὴ τὴν τέχνην
 „ τῷ διαβάλλειν. Περὶ τῶν Αποκλειστικῶν τὸν κανόνα τῆτον σημειῶμεν, ἢ ἀποκλεισι-
 „ κῆ ἐκ ἐκκλίει πᾶν, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀντικείμενα παρ. χάρ. εἰάν ἤνωμεν μόνη ἢ πῖσις
 „ δικαιοί, ἐκ ἐκκλίει δια τῆτε τὸ τῷ Χριστῷ ὑπεργέτημα, ὡσπερ καὶ τὴν τῷ Θεῷ χάριν,
 „ ἀλλὰ μόνον τὰ καλὰ ἔργα, ταῦτα περὶ τῆς Αποκλειστικῆς.

ΣΔ΄.

Πρότασις Ἐξαιρετική ἐστίν, ἐν ἣ τὰ Ἐξαιρετικά μόρια ἄσυχέρειαν διὰ τὴν
 ποικίλην ἔκληψιν ἐπιφέρει.

- „ Εἰσὶ δὲ μόρια Ἐξαιρετικά, παρὰ, πλὴν, χωρὶς, παρ. χάρ. πᾶν ὄν παρὰ τὸν Θεὸν, ἐστίν εὐδε-
 „ χόμενον, πρότασις ἐστίν Ἐξαιρετική. Ὅσας δὲ σαφηνίζονται, αἴτε ἀποκλειστικά καὶ
 „ Ἐξαιρετικά ἐν τῇ ἀναπτύξει δηλωθήσονται.

ΣΕ΄.

Πρότασις Συσαλτική ἐστίν, ἐν ἣ τὰ Συσαλτικά μόρια πολλαπλασίαν
 ἔκληψιν διὰ ἄσυχέρειαν ἐπιφέρει.

- „ Εἰσὶ δὲ μόρια συσαλτικά, ἢ διοριστικά, καθ' ὅσον, ἢ, κατὰ, ἐφ' ὅσον, ὅσον ἀνήκει πρὸς,
 „ μέχρις ἢ π.χ. ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν ψυχὴν ἐστίν ἀδιάφορος· αἱ Συσαλτικαὶ προτάσεις
 „ διακρίνονται εἰς προτάσεις ἠδοποιητικάς, καὶ ἀναδιπλαστικάς· περὶ ὧν ἐν τῇ ἀνακτ-
 „ τύξει.

Σζ.

Πρότασις Συγκριτικὴ ἐστίν, ἐν ἣ μέρϊόν τι συγκριτικὸν τὴν τῷ ὑποκειμένῳ καὶ κατηγορημένῳ πρὸς ἄλληλα σχέσιν ἀπεργάζεται.

Μέρια δὲ συγκριτικὰ ἔσσι, μᾶλλον, ἔλλατον, πλέον, μάλιστα· παρ. χάρ. ὁ Ἀΐσιμος ἐστὶ μᾶλλον ὀλέθριος, ἢ τοι ὀλιθριώτερος, ἢ ἡ δαιδαμονία. Ἐν ἀπάσῃ δὲ προτάσῃ Συγκριτικῇ τρία τινὰ ἐκείνῃσι. Α'. Τὰ πρὸς ἄλληλα συγκρινόμενα πράγματα. Β'. Τὸ καθ' ὃ συγκρίνονται, (ὃ τρίτον τῆς συγκρίσεως λέγεται.) Γ'. Ζητεῖται τὸ τρίτον τῆς συγκρίσεως, τῷ μὲν τῶν συγκρινόμενων κατ' ἐλάσσονα, τῷ δὲ κατὰ μῆζον βαθμὸν ἀποδίδουσι τὸ ὡς περὶ τὸ τρίτον τῆς συγκρίσεως κατὰ μῆζον βαθμὸν ἀποδίδουσι, ὃ μῆζον συγκρινόμενον, τὸ δ' ὡς κατ' ἐλάσσονα, ἔλασσον συγκρινόμενον λέγεται. Παρ. χάρ. ἐν τῇ προτάσῃ ταύτῃ ὁ Βόλπιος ἀκριβέστερον δείκνυσιν, ἢ Λεϊβνίτιος, συγκρινόμενα πράγματα ἔσσι, Βόλπιος καὶ Λεϊβνίτιος. Τρίτον τῆς συγκρίσεως ἐστίν ἡ ἀκριβὴς δεξιότης, ἢ τοι ἡ ἐν τῷ δεικνύοντι σφαιρότης, μῆζον συγκρινόμενον ἐστίν Βόλπιος, ἐλάσσον δὲ Λεϊβνίτιος. Ὅπως δ' ἂν αἱ συγκριτικαὶ προτάσεις ἐκτίθεντο καὶ ὡσαύτως τίποτ' ἂν ὡς προτάσεις κυρίως καὶ μὴ κυρίως συγκριτικαί, διδάξω πλατύτερον ἐν τῇ ἀνακτύξῃ. Πρὸς δὲ τὰς σαφηνίας δεδομένας πρὸς τινῶν ἀναφέρονται καὶ τῶν προτάσεων αἱ Ἀρκτικαί. Παρ. χάρ. ὁ Κωνσταντῖνος ἄρχεται ἔσσι ὡσεβής· αἱ ἀποληκτικαί. παρ. χάρ. ὁ Θωμᾶς λέγει τῷ ἔσσι ἐπιμελής· αἱ ἐνδελεχεῖς παρ. χάρ. ὁ Κάϊος ἐνδελεχίζει τὸ ἔσσι ἐπιμελής· καὶ τέλος ὑποβλητικαί· ὀρίζονται δὲ τὴν ὑποβλητικὴν πρότασιν οἱ λογικώμενοι τοιούτην ἔσσι, ἐν ἣ ἀντὶ τῷ ὑποκειμένῳ Ἀντανυμία ὑποβάλλεται δευτικὴ εἰς δήλωσιν τινὸς ἐκ δύο πραγμάτων συνιστάμενη, ὡς περὶ τὸ Κύριον καὶ ἐκ ἀπαντῶν τῇ αἰοδήσῃ ἐν τῷ κατηγορημένῳ ἐκτίθεται, ὅσαυτον δὲ τὸ καὶ προφανέστερον ἐκ ἐκφραστικῶν ῥήμασι τίθεται, καὶ ὄχημα ὀνομάζεται, ἔσσι δευτικὸς μαρτυρεῖται χρημάτων ἀναπλήρης, δύναμαι λέγειν, τῆτο ἐστὶ χρέματα, τῷ κυρίως σημαίνοντι, τῶν χρημάτων οὗτων, τῆ δὲ μαρτυρεῖται ὄχηματος· τοιαύτη ἐστὶ πρότασις, καὶ ἡ τῷ Ἰησοῦ, τῆτο ἐστὶ τὸ σῶμά μου. Ταῦτα μέχρι τῆδε περὶ τῶν σαφηνίας δεδομένων προτάσεων, ἃς δὲ ἐκ ἀπακόσμως ἐπὶ τὰς συζέτας ἀναγγαίαι, ἄνε δὲ μὴ μοναδικὰ τότε ὑποκειμένου καὶ κατηγορημένου ἐχέσας, ἀλλὰ πλείους προτάσεις περιεχέσας, εἴγε ἀναλύσας ταῦτα ἐκδῆς.

ΣΖ.

Ἐπὶ τὴν τῶν προτάσεων ἤδη ποσότητα μεταβαίνομεν, καθ' ἣν πᾶσαι πρότασις, καταφατικὴ ἐστίν, ἢ ἀποφατικὴ.

Π Ε Ρ Γ Κ Ρ Ι Σ Ε Ω Ν Σ Η'.

Πρότασις Καταφατική ἐστίν, ἐν ἣ τὸ κατηγορούμενον ἀποδίδεται τῷ ὑποκειμένῳ. Ἀποφατική δὲ, ἐν ἣ τὸ κατηγορούμενον χωρίζεται τῷ ὑποκειμένῳ.

» Τῆς Ἀποφατικῆς Προτάσεως, Ἀποφατικόν ἐστὶ σημεῖον τὸ, ἢ, ἀπόποτε οὐκ εἶλον ἐπὶ τὸν σύνδεσμον ἀνατίθεσθαι πολλάκις ἢ ἀπόκασις τῆ τῶν προτάσεων συνδέσμου, δύναται ἠσθεῖν μὴ διατιθεῖσθαι τὸν σύνδεσμον. Ἐστὶ γὰρ ὡρεῖν ἐν ἢ ὀλίγαις προτάσεσιν, ὅρον μόνον τινα, ἢ τῆ ὅρη μέρος, ἢ ἀμέσως τὸ, ἢ, προτίθεται, διατιθεῖσθαι τὴν ἄρνησιν. Ἐν ᾧ δὲ συμβάματι αἱ προτάσεις ἴσιν ἀόριστοι. Παρ. χάρ. Πρότασις Ἀόριστος ἐστὶν ἡδε, ὁ Ἀδάμ ἐν τῇ ἐξ ἀρχῆς γάσῃ ἐδύνατο μὴ θανεῖν ἡδ' ἐπομένη ἐστὶν Ἀποφατική, ὁ Ἀδάμ ἐν τῇ ἐξ ἀρχῆς γάσῃ ἔχ ἡδύνατο θανεῖν, αὕτη μὲν ψευδής, ἡ δὲ Ἀ. ἀληθής.

Σ Θ'.

Ἡ πρότασις τῷ λόγῳ τῆς ποσότητος, ἢ καθόλη ἐστίν, ἢ μερική. Καθόλη ἐστίν, εἰάν ἢ ὑπόθεσις, καθ' ἣν τὸ κατηγορούμενον λέγεται κατὰ τῷ ὑποκειμένῳ ἐν τῇ τῷ ὑποκειμένῳ, τυγχάνει φύσει. Ὁ δὲ Βόλφιος τὴν καθόλη πρότασιν ἔτιω ὡρίσαστο, ἐν ἣ τὸ μὲν ὑποκείμενον ἕρος ἐστὶ κοινός, εἶδος ἀμίλει ἢ γένος. Τὸ δὲ κατηγορούμενον πᾶσιν ἀνήκει τοῖς τῷ εἶδος ἀτόμοις, ἢ πᾶσι τοῖς τῷ γένει εἶδωσι καὶ τοῖς τῷ τῶν Ἀτόμοις.

» Παρ. χάρ. ὁ Ἀνθρώπος ἐστὶ Λογικός, πρότασις ἐστὶ καθόλη. ὁ γὰρ λόγος ἦτοι ἢ ὑπόθεσις, καθ' ἣν τὸ Λογικόν κατὰ τῷ ἀνθρώπῳ κατηγορεῖται ἐν τῇ φύσει, καὶ τῷ ὀρισμῷ τῷ ἀνθρώπῳ τυγχάνει. Ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ τὸ ὑποκείμενον καθόλη, ὅρος ἐστίν, ἡδὸς δευτερεύουσα. Καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῖσιν ἐστὶν, ἡδ' ἀπασιν τοῖς ἀτόμοις τοῖς περιεχομένοις ὑπὸ τὸ ἡδὸς ἐφαρμότταν δύνασθαι.

Σ Ι'.

Σημεῖον καθολικότητος ἐν τῇ καταφατικῇ προτάσει ἐστὶν ἢ φωνή, πᾶς, ἐν δὲ τῇ Ἀποφατικῇ ἢ, ἡδεῖς.

ΣΙΑ΄.

Ἡ καθόλη πρότασις σημεῖον καθολικότητος ἐαυτῇ προσκείμενον ἔχουσα, πρότασις λέγεται καθόλη ὠρισμένη, ἄνευ δὲ τῆ τῆς καθολικότητος σημεῖν τυγχάνουσα, πρότασις ἀκέραια καθόλη Ἀόριστος.

» Παρ. χάρ. Ἡ πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός, πρότασις καθ' ὅλη ὠρισμένη ἐστίν, καταφανὴς ὡς οὗτος τὸ σημεῖον τῆς καθολικότητος. Εἶδ' ἤτοι, ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν λογικός· Ἡ πρότασις αὕτη καθόλη ἐστίν, ἀλλ' Ἀόριστος.

ΣΙΒ΄.

Ἐντεῦθεν καταφανὲς τὴν καθολικότητα τῆς προτάσεως ἐκ ὀρθῶς γινώσκουσαι ἐκ τῆ προτιθεμένης σημεῖν τῆς καθολικότητος.

Δείκν. Διδομένης γὰρ καθόλη Ἀόριστος προτάσεως (ΣΙΑ΄.) καὶ τῆ Ἀόριστος ταύτης καθόλη προτάσει ἕθενος σημεῖν καθολικότητος φαινομένης (ἐγγύτ:) πρόδηλον, ὅτι ἐ τὸ τῆς καθολικότητος σημεῖον ἀποτελεῖ τὴν καθόλη πρότασιν.

» Λάβεμοι, παρ. χάρ. ταύτην τὴν πρότασιν, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ σοφός. Ὁρᾶς ἐν ταύτης τῆς καθολικότητος σημεῖον προκείμενον, ἐ μόντοιγε καθόλη ἐστίν· ὡς ἔτι παρα τοῖς χολαστικοῖς ἐ πάνυ τοι ὀρθῶς εἰρηθεῖαι τὴν πρότασιν, ἥς τις τῆ ὑποκείμεν τὸ σημεῖον τῆς καθολικότητος προκίηται. Ἀνάγκη κριτήριον ἕτερον ἐπιλέξασθαι, ἐξ ἧ διακρίνοιτο ἡ τῆς προτάσεως καθολικότης, ἢ μερικότης· καὶ τῆτο ἐκ τῆς τῆ ὑποκείμεν φύσεως ὀφθαί λαμβάνουσαι.

ΣΙΓ΄.

Ἐκ τῆτων ὅτι δηλῆται ὀρθῶς παρα τοῖς Φιλοσόφοις, λέγουσαι τὰς Ἀόριστος προτάσεις ἐν τῷ κοινῷ λόγῳ ἰσοδυναμεῖν ταῖς καθόλη.

„ Εἴαν, παρ. χάρ. ἤτοι τις Ἀόρις οἱ μισικοὶ ἢ οἱ μίθουοι· καὶ οἱ Γάλλοι ἢ οἱ μοι-
 „ χροί, ἢ οἱ μισικοὶ, ἢ οἱ Γάλλοι τὰς Ἀόρις τῶν πρῶτασις ἐνίγχοιεν,
 „ ἢ ἄν ἀποδεξόμενοι τῶν ἀντὶ μερικῶν νοημένων· μέχρι τῆδε περὶ τῆς καθόλου
 „ πρῶτασις.

ΣΙΔ΄.

Τῆ καθόλου πρῶτασις ἡ Μερικὴ ἀντίκειται. Ἐνταῦθα δὲ πρῶτασις Μερικὴ, ἐν ἣ ὑποκείμενον ἐστὶ κοινὸς ὄρος, γένος ἀμέλει ἢ εἶδος· τὸ δὲ κατηγορούμενον ἔκ ἀνήκει, εἴμῃ τισὶ τῆ γένους, ἢ τῆ εἴδους ἀτόμοις· γνώρισμα τῆς μερικότητος ἐστὶν ἡ φωνή, τίς.

„ Παρ. χάρ. Τίς ἀνδρακός ἐστιν κίσειβης. Ἐνταῦθα, ὡς ἦρας, ὑποκείμενον ἐστὶν ὄρος κοι-
 „ νὸς διὰ τὸ εἶδος· κατηγορούμενον δὲ τοῦτου, ὡς μὴ πᾶσιν ἀνήκει τοῖς ὑπὸ τὸ εἶδος
 „ περιοχομένοις ἀτόμοις.

ΣΙΕ΄.

Τῆ τῆς Μερικῆς πρῶτασις ὑποκείμενον, ὅτε μὲν τὸ σημεῖον τῆς Μερικότητος πρόκειται, ὅτε δὲ παραλείπεται· ἐκείνως μὲν ἡ πρῶτασις ἐστὶν Μερικὴ τε καὶ Ὀρισμένη, ἔτω δὲ Μερικὴ καὶ Ἀόρις.

ΣΙΖ΄.

Ωδ΄ ἔτω κατανοεῖσθαι ἐντεῦθεν·

Α΄. Τὸ σημεῖον τῆς μερικότητος ἔκ ἀνήκει τῆ φύσει καὶ ὄντοτι τῆς μερικῆς πρῶτασις γενικῶς νοημένης, ἀλλὰ μόνον τῆς ὀρισμένης (σιε.)

Β΄. Οὐκ εἶναι πάντως τὴν πρῶτασιν μερικὴν, καὶ τῆ προκειμένου τῆ σημεῖον τῆς μερικότητος.

„ Τὰ μάλιστα συμβάλλεται, τὰς μερικὰς πρῶτασις ἐν ταῖς ἐπισήμιας ἢ καθόλου μετα-
 „ μορφῆσαι. Τετὶ δὲ τῶ ἐποδένω λόγῳ γενέσθαι δύναται. Πρῶτασις μερικῆς προ-
 „ κειμένης, ἐπὶ τῆ ὑποθέσει, ἢ τοῖς τῶ διορισμῶ προσέχων χρεῶν, καδ' ὅν τὸ κα-
 „ τηγορούμενον τῶ ὑποκείμενω ἀνήκει, καὶ τὸν διορισμὸν ταυτοῖ προσιδέναι. Τότε γὰρ
 „ τὸ

„ τὸ κατηγορούμενον πᾶσι τοῖς ὑποκειμένοις ἐφαρμοδήσεται, τοῖς ὑπὸ ταῖς αὐταῖς
 „ περιβάσεισι καὶ τοῖς αὐτοῖς ἢσι διορισμοῖς. Παρ. χάρ. ἡ πρότασις αὕτη, τίς ἀν-
 „ θρωπός ἐστὶ φιλόσοφος, πρότασις ἐστὶ μερική. Τὴν πρότασιν ἢν ταύτην ἢς καθόλου
 „ μετενευχεῖν βυλομένῳ, ἐπιζητητέον τὸν λόγον, καὶ ὃν τετὶ τὸ Κατηγορούμενον
 „ ἀνθρώποις τισὶν ἀνήκει. Εὐρήσκει ἢν, ὅτι τῶν ἀνθρώπων τινὲς ἐν ἔξῃ ἢσι τῷ διο-
 „ ρᾶν τῶν πραγμάτων λόγῳ, καὶ δακνύουσι τὰ αὐτοῖς καθομολογούμενα. Ἐνταῦθα
 „ ἤδη καθόλου ἀποτελεσθήσεται πρότασις, προσδεμένη τῷ διορισμῷ καὶ τῆς ὑποθέσεως.
 „ Πᾶς ἄνθρωπος ὁ ἐν ἔξῃ ἢν τῷ ἀνιχνεύειν τῶν πραγμάτων λόγῳ, καὶ δακνύουσι
 „ τὰ αὐτῶ καθομολογούμενα, ἐστὶ φιλόσοφος. Ἀπὸ τῆς θεωρίας ταύτης ἢ τῶν προ-
 „ τάσεων ἀνάλυσις ἤρτηται, ἀνάλυσις ἕσα ἢς θέσειν καὶ ὑπόθεσιν. Περὶ ταύτης καὶ
 „ τῆς αὐτῆς χρήσεως μάλικα ἐπισήμη ἕσης διὰ πλεόνων ἐν τῇ ἀναπτύξει ἕσα ὁ
 „ λόγος.

ΣΙΖ΄.

Πρότασις καὶ ἕκαστα ἐστὶν, ἢς τινος τὸ ὑποκείμενόν ἐστὶν ἄτομον,
 ἢτοι ὅρος καὶ ἕκαστα.

„ Παρ. χάρ. Ὁ Κάϊός ἐστὶ πεπαιδωμένος. Ὁ Γωσήφ ἐστὶ σώφρων· πρότασις εἰσὶ καὶ
 „ ἕκαστα.

ΣΙΗ΄.

Ἐξ πάντων τέτων ὁρᾶς, πάσαι προτάσεις εἶναι ἢ καθόλου καταφατι-
 κάς, ἢ καθόλου ἀποφατικάς, ἢ ἔτι μερικάς καταφατικάς, ἢ μερικάς ἀπο-
 φατικάς.

„ Τὴν διαφορὰν τετων τῶν προτάσεων οἱ σχολαστικοὶ διὰ τῶν τεσσάρων τετων φωνηέν-
 „ των δακνύουσιν Α. Ε. Ι. Ο. ἂν τὸ Α. τὴν καὶ ὅλου καταφατικὴν. Τὸ Ε.
 „ τὴν καὶ ὅλου ἀποφατικὴν, τὸ Ι. τὴν μερικὴν καταφατικὴν, καὶ τὸ Ο. τὴν μερικὴν
 „ ἀποφατικὴν.

ΣΙΘ΄.

Ἐπὶ τῆς τῶν προτάσεων μεταβαίνομεν ἤδη διαφορὰν, τὴν κατὰ τὸ
 ὑποκείμενον, καὶ τὴν ἐνέργειαν τέτων. Κατὰ μὲν τὸ ὑποκείμενον, ἢτοι τὸ

πρᾶγμα τὸ περιεχόμενον τῇ προτάσει, πᾶσα πρότασις εἰ θεωρητικὴν δια-
ρεῖται καὶ πρακτικὴν. Κατὰ δὲ τὴν ἐνάργειαν, ἤτοι τὴν τῆς Κατηγορίας
σαφήνειαν, πᾶσα πρότασις ἐστὶ ἀποδεικτικὴ, ἢ ἀναπόδεικτος· περὶ ὧν ἐκά-
στης ἔσαι λόγος ἐν μέρει.

- „ Ἐνταῦθα κἀκῆσαι αἱ προτάσεις ὀφείλουσιν ἐν τοῖς μέλεσιν ἐκτεθῆναι, ὅσας ἔν τοῖς μεθι-
„ ματικοῖς συγγράμμασιν οἴδαμεν ἐπαυτάσας, καὶ ἅς περ ἐκεῖνοι ἰδίοις ὀνόμασιν ἐν τῇ
„ οἰκίᾳ μεθόδῳ ἀλλήλων διεκρίνουσιν.

ΣΚ΄.

Πρότασις Θεωρητικὴ λέγεται, ἐν ἣ τὸ ἐνὸν τῷ ὑποκειμένῳ
κατὰ τὸ αὐτὸ καταφάσκειται, ἢ ἀποφάσκειται. Πρότασις δὲ Πρακτικὴ
ἐστὶν, ἐν ἣ δύνασθαι γενέσθαι τι καταφάσκειται, ἢ γενέσθαι ὀφείλειν ἀπαι-
τεῖται.

- „ Παρ. χάρ. Ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ Λογικὸς, ὁ θεὸς ἐστὶν αἰθεριος, προτάσεις ἰσὶ Θεωρητικῆ.
„ ἢ δὲ πρότασις αὕτη, ὁ ἔξιν ἑαυτῷ βεβλήμενος προσπορίσασθαι, συναχέσθαι ὀφείλει
„ τὰς αὐτὰς ἐνεργίας ἀναλαμβάνων. Πρότασις ἐστὶ Πρακτικὴ.

ΣΚΑ΄.

Πρότασις ἀναπόδεικτος λέγεται, ἐν ἣ ἢ συνάφεια τῶ ὑποκειμένῳ, καὶ
κατηγορημένῳ, τῶν ὄρων ἐννοηθέντων, παραυτίκα δηλεῖται· ἐν δὲ τῷ ἐναν-
τίῳ συμβάματι ἢ πρότασις λέγεται ἀποδεικτὴ, εἴτ' ἢ ἀποδεικτικὴ.

- „ Παρ. χάρ. Ἡ, ἢ ἐνδέχεται γενέσθαι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἢναί τι καὶ μὴ ἦναι, πρότα-
„ σις ἐστὶν ἀναπόδεικτος, παραχρημα ἢσα διὰ τῶν ὄρων σαφῆς. Αὕτη δὲ, ἢ ψυχὴ ἐστὶ
„ ἀθάνατος, πρότασις ἐστὶ ἀποδεικτὴ, ἢτ' ἐν ἀποδεικτικῇ ἢκ ἐκ τῶν ὄρων τὴν
„ συνάφειαν ἔχουσα, καὶ ἐν τῇ Λογικῇ Ψυχολογίᾳ ἐκ πολλῶν ἄλλων προτάσεων
„ ἀποδείκνυται.

ΣΚΒ΄.

Ἡ ἀναπόδεικτος θεωρητικὴ πρότασις καλεῖται ἀξίωμα.

- „ Παρ. χάρ. Λύται αἱ προτάσεις τὸ ὅλον μείζον τῆ οἰκῆς μέρους· καὶ ἀδύνατον τὸ αὐτὸ
 „ ἅμα εἶναι καὶ μὴ εἶναι, εἰσὶν ἀξιώματα. Οἱ πάλαι τῆς Σουλλημένης τῶν Μεταφυσι-
 „ κῶν κανόνας ἐκάλουν καὶ ἀξιώματα, ὡς τὰ πολλὰ ἐπὶ προτάσεις ἐννοίας πλανημένης
 „ καὶ ἀορίστης, καὶ πολλὰς εἶτι ἐξαιρέσεις ὑποκείμεναι, ἢ ὁρθῶς ἐκείνας ἀξιώματα λέ-
 „ γεσθαι σαφέστατα καὶ κυρία ἐκλήψει ἐν τῇ ἀναπτύξει ἀποδείξει. Τὸ γὰρ ἀξίωμα, ὡς ἡ
 „ φωνὴ καταγγέλλει τοιαύτην δόξαν προτάσιν, ἢ τινε κῦρος τι ἐν τῷ κατελέγειν πα-
 „ ραφαρτεῖ, καὶ διὰ τὴν ἐαυτῆς ἀξίαν καὶ ἐσωτερικὴν ἐνέργειαν τὴν συγκατάθεσιν ἐκβιά-
 „ ζεται, ὡς ἀλλοχόθεν ἐπισηρῶν τῆ συγκατάθεσιν ἐξαρκασῶν, ἢ δ' ὅπως ταύτη
 „ γε δεῖν. Ὅρα τὸν Ἀγνὸν περὶ Μεθόδου Μαθηματικῆς σελ. 130. καὶ τὴν τῆ Βελ-
 „ ογγιγέρου Διαλέξιν περὶ φιλοσοφικῶν ἀξιωμάτων. Ἐπὶ τὰ ἀξιώματα ἀνάγουσιν οἱ
 „ Νεώτεροι·
 „ Α΄. Πᾶσαν πρότασιν ἐξ ὀρισμῶ μοναδικῶ ἀμέσως παράγειται δυνακίην. Οὕτω γὰρ
 „ ὁ Βόλταιος ἐν τῷ βραχεῖ ὑπομνήματι περὶ Μεθόδου Μαθηματικῆς §. 30. ὀτιδηπο-
 „ τῆν ἐκ τῆς διανοήσεως τῶν ἐν ἐνὶ ὀρισμῶ περιχομένων ἀμέσως παράγεται, κα-
 „ λῆμεν ἀξίωμα, ἢ περ ἀνήκειν τι, ἢ μὴ τῷ πράγματι ἀποφάνεται. Λάβε μοι παρ-
 „ χάρ. ταύτην τὴν πρότασιν. Τὸ Πνεῦμά ἐστιν ἡσία νοητικὴ καὶ θελητικὴ. Ἐὰν ἔν
 „ ἐκ τῶ μοναδικῶ τῆς τῆς προτάσεως ταύτης παραγάγῃς ἀμέσως, τὸ Πνεῦμα ἐστὶν
 „ ἡσία, τὸ Πνεῦμα ἐστὶ νοητικόν, τὸ Πνεῦμα ἐστὶ θελητικόν· ὀτιδηποτῆν ἢ ἐστὶν
 „ νοητικόν καὶ θελητικόν ἐκεῖνος ἢ ἐστὶ Πνεῦμα· καλεῖνται δὲ αἱ προτάσεις αὗται ἀξιώ-
 „ ματα.
 „ Β΄. Ἐπὶ τὰ ἀξιώματα ἀνάγονται καὶ αἱ ταυτολογῆσαι προτάσεις, ἐν αἷς τὸ αὐτὸ κατὰ
 „ τῆ φωνὴν καὶ τὴν ἔννοιαν κατ' αὐτῆ καταφάσκειται· παρ. χάρ. ὁ ἀνδραπόδος ἐστὶν ἀν-
 „ δρωπος· ἰσάτως τὸ ἔχον μέρη ἔχει κληθὸς μερῶν.
 „ Γ΄. Ἐπὶ δὲ οἱ ὀρισμοὶ πάντες ἐπὶ προτάσεις ταυτολογῆσαι (ΡΜζ΄.) δῆλον, ὅτι αἱ
 „ προτάσεις, ἐν αἷς ὁ ὀρισμὸς κατὰ τῆ ὀρισῆ, ἢ ἀνάκαλιν κατηγορεῖται κατὰ τῆ
 „ ὀρισμῶ τὸ ὀρισόν, ὁρθῶς ἀνάγονται εἰς τὰ ἀξιώματα. Παρ. χάρ. ὁ, τιδηποτῆ
 „ ἐστὶ Πνεῦμα, ὀφείλει εἶναι ἡσία νοητικὴ καὶ θελητικὴ· καὶ ὁ, τιδηποτῆ ἐστὶν ἡσία νοητι-
 „ κὴ καὶ θελητικὴ, ὁρθῶς ἀνάγεται εἰς τὰ πνεύματα.

ΣΚΓ΄.

Ἀίτημα λέγεται πρότασις πρακτικὴ ἀναπόδεικτος· ἢ πρότασις πρακ-
 τικὴ ἀμέσως ἐξ ἐνὸς ὀρισμῶ νοημένη καὶ παραγομένη.

» Παρ. χάρ. Ορισμένης τῆς εὐδαιμονίας, καταστάσεως μονίμῃ χαρᾶς, εἴαν ἐκ τῆς μονα-
 » δικῆς τῆς ὀρισμῆς τὰς πρακτικὰς ταύτας δέσεις παραγάγῃς, ὁ δέλων εὐδαιμονίας
 » ἐπιτυχεῖν, ὀφείλει ἐν καταστάσει μονίμῃ χαρᾶς διάγειν. Ὡσαύτως, ὁ ἄνθρωπος εὐ-
 » δάμων κατὰ τὴν διὰ τῆς χαρᾶς αὐτῆς μονίμου προμνησκόντος, αἱ πρότασις αὐτῆς αἰτά-
 » ματα ἔσονται.

ΣΚΔ΄.

Θεώρημα καλεῖται πρότασις θεωρητικὴ ἀποδεικτὴ εἴτ' ἔν ἀποδεικτι-
 κή· ἢ Θεώρημα ἐστὶ πρότασις θεωρητικὴ ἐκ πλειόνων ὀρισμῶν συμφερομένων
 ἀλλήλοισι ἐξαγομένη.

» Παρ. χάρ. Ἡ πρότασις αὕτη, τὸ ἀπλῆν ὄν ἀμοιρεῖται μεγέθους, Θεώρημα ἐ-
 » στί. Ὄφειλε γὰρ ἀποδειχθῆναι ἐκ τῆς ὀρισμῆς τῆς ἀπλῆς ὄντος, καὶ τῆς μεγέθους·
 » ἐπὶ παντὸς θεωρήματος δυσὶ τέτοις προσεκτέον ἐστὶ τῆς δέσει δηλαδὴ, ἢτοι τῆς προ-
 » τάσει τῆς ἀνήκειν τί, ἢ μὴ ἀποφαινομένη τῷ πράγματι, καὶ τῆς τῆς δέσεως ἐμπεδιώσει,
 » ἢτις τὴν συνάφειαν, ἢ μάχην διὰ τινων μεσολαβῶν ἰδεῶν σαφῶς τε καὶ ἐναργῶς ἐκ-
 » φάνει· ἢ δ' ἐμπέδιωσις ὡς τὰ πολλὰ τεταρσὶ τοῖς γράμμασι συμπεριμένεται. Ο. Ε.
 » Δ. τῆς ἐστίν, ὅπερ ἔδει δῆξαι.

ΣΚΕ΄.

Πρόβλημα λέγεται πρότασις πρακτικὴ ἀποδεικτὴ, ἢ πρότασις
 ἐκ πολλῶν ὀρισμῶν παραγομένη.

Παρ. χάρ. Ἡ δέλησις διορθωτέα ἐστὶ διὰ τῆς τῶν προλήψεων ἐξαλεί-
 ψεως. Ἡ πρότασις αὕτη ἀποδείξεως δεῖται, καὶ πρακτικῆς κανόνος εἶδος ἐστίν.

Ἡ φωνὴ τῆς προβλήματος διπλῆ μάλις ἐννοία λαμβάνεται.

Α΄. Ἀντὶ ἐρωτήσεως, ἐν ἣ ἔργασία τις περιέχεται πρακτεῖα. Εἰ δὲ ὁ
 τῆς προαχθῆστομένης ἐργασίας τρόπος ἀναδεικνύοιτο, ὁ δεικνυόμενος ἔτος τρό-
 πος λύσει τῆς προβλήματος λέγεται.

» Παρ. χάρ. Πῶς διορθῆται ἡ τῆς ἀνθρώπου δέλησις; τῆς ἐννοίας ταύτης, Πρόβλημα τῆτο
 » ἐστὶ λύσει δὲ τῆτο ἢ ἐπομένη. Ἐὰν ἐν τῆς διανοίας ζωῆς καὶ διακεκριμένη τῆς καλῆς
 » καὶ τῆς κακῆς παράσεσις διεγείρηται, ἐδ' ὁ, τῆς ἕτερος ἐπιθυμῆσει ἢ δέλησις, εἰ μὴ
 » τὸ ἀληθὲς ἀγαθόν, καὶ ἐδὲν ἄλλο φησέται, εἰ μὴ τὸ ἀληθὲς κακόν, κακῆτος πάντως
 » γὰρ διορθῆται.

Β'. Ἡ τῷ προβλήματος φωνὴ τὴν τε πρότασιν καὶ τὴν ἀμφίβολον σημαίνει ζήτησιν, περὶ ἧς καθ' ἑκάτερα τὰ μέρη διαλέγεσθαι ἔξεσι. Παρ. χάρ. μή ἡ ψυχὴ παρὰ τῶν γονέων παράγεται;

ΣΚΣ'.

Πορίσματα τὰ καὶ ἐπιφοραὶ δυνάμενα λέγεσθαι, εἰσὶ προτάσεις ἄνευ πολλῆς διανοημάτων περιπλοκῆς ἐξ ὀρισμῶν, ἢ προτάσεων ἑτέρων ἐπιφερόμενα.

» Παρ. χάρ. Ἐὰν τεδῆ τιτὶ τὸ θεωρημα τὰ κάθη τὴν προσοχὴν ἐκταράττει, καὶ τῷ τε παραγὰγοις ταύτην τὴν πρότασιν, ἄρα καὶ ἡ ὀργὴ ταράττει τὴν προσοχὴν· ἢ ἐσχάτη αὕτη πρότασις, πόρισμα λέγεται.

ΣΚΖ'.

Ἐκάσῳ γένοι τῶν προτάσεων φιλεῖ προσίδεσθαι σχόλια διασαφῆντα τὰ μηδέπω σαφῆ δυνάμενα φαίνεσθαι.

» Ἀνάγονται τοίνυν ἐπὶ τὰ σχόλια πᾶσαι αἱ ὑποσημειώσεις, δι' ὧν ἡ τῆς ἀποδεικτικῆς προτάσεως χρῆσις, ἢ ἱστορία ἡδὲν ἦττον καὶ ὁ λόγος, καθ' ὃν ὁ συγγραφεὺς ταύτην τὴν πρότασιν, ἢ ἐκάνην διέλκεον ἀναπτύσσονται. Ἐὰν παρ. χάρ. τὴν ἀρχὴν τῶν ἀδιακρίτων ἀναπτύξεως, καὶ ἀποδείξεως, καὶ ἐν ὑποσημείωσιν τινὶ προσκημιῆται, ἢ τὸν πρῶτον τῆς ἀρχῆς ταύτης ὠρετήν, ἢ τὴν ταύτης χρῆσιν, ἢ τὰς ἀντιτάσεις τινῶν κατ' αὐτῆς, ἢ ἄλλα τινὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην διασαφῆντα ἐπενέγκῃς, τότε δὲ πᾶσα ἢ ὑποσημείωσις, ἐν ἣ ἐπάγονται τὰ ἢς διασαφῆσιν τῆς ἀρχῆς τῶν ἀδιακρίτων ἀνήκοντα, λεχθήσεται σχόλιον.

ΣΚΗ'.

Δήμματα λέγονται, προτάσεις ἀφ' ἑτέρας ἐπισημῆς λαμβανόμεναι, καὶ εἰς ἐπισημίαν προσαγόμεναι εἰς ἐκπλήρωσιν δείξεως προτάσεως τινὸς ἐν τῇ ἐπισημῇ, ἢν μεταρχόμεθα.

» Παρ. χάρ. Ἐὰν τῇ ἡδικῇ Φιλοσοφίᾳ προσκηταί σοι ἢς δῶξιν τιτὶ τὸ θεωρημα: πᾶσαι αἱ ἀγαθαί, ἢ κακαὶ ἐνέργεια ἐσωτερικῶς καὶ κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν, ἀγαθαὶ εἰσὶν, ἢ κακαί· καὶ τῇ τῆτε δῶξιν ἐπισημῆσαι λάβῃς τὴν Μεταφυσικὴν ταύτην πρό-

„ πρότασιν, αἱ ὀντότητες τῶν πραγμάτων ἡσὶν ἀναγκαῖαι, τότε δὲ ἡ πρότασις αὐτὴ
 „ Λήμμη, ἐκδέχεται.

ΣΚΘ΄.

Μέχρι τῆδε διαλαβῆσι περὶ τῆς τῶν προτάσεων διαφορᾶς· ἐπόμενον δ’
 ἐστὶ προδεῖναι τινα περὶ τῶν παθῶν, ἢ διαθέσεων τῶν προτάσεων, περὶ ὧν
 οἱ σχολαστικοὶ πλείους ἐπιπόνως μᾶλλον, ἢ λυσιτελῶς ἐκδιδάσκουσι· ταῖς
 τῶν προτάσεων διαθέσεων ἀνήκοντι. Α΄ ἢ Ἀντίθεσις, Β΄ ἢ Ὑπαλλη-
 λία, Γ΄ ἢ Ἀντιστροφὴ, δὲ Δ΄ ἢ Ἰσοδυναμία· περὶ ὧν ἐπάξομεν τὰ
 λυσιτελεῖ ἡμῖν δοκῶντα εἰς τὴν ἀκριβῆ διάνοησιν.

ΣΛ΄.

Ἀντίθεσις ἐστὶ προτάσεων συμβολῆ μαχομένων ἀλλήλαις, ὧν ἡ ἐτέ-
 ρα καταφάσκει τὸ τῆ ἐτέρας ἀποφασκόμενον,

„ Παρ. χάρ. Ταῖς δυσὶ ταύταις προτάσεσιν ἀντίθεσις δίδεται. Ὁ κόσμος ἐστὶν ὄν ἐν-
 „ δεχόμενον, ὁ κόσμος ἢ ἐστὶν ὄν ἐδεχόμενον, διαμερίζεται δὲ ἡ ἀντίθεσις, ἢς ἐναντία,
 „ ἀντιφατικὴν, δὲ ὑπεναντίαν.

ΣΛΑ΄.

Αἱ προτάσεις, ὧν ἡ ἐτέρα καθόλου ἀποφάσκει, τὸ τῆ ἐτέρας καθόλου
 καταφασκόμενον, λέγονται ἐναντία.

„ Παρ. χάρ. Πᾶς σοφὸς αἰρεῖται τὸ βέλτιστον. Οὐδεὶς σοφὸς αἰρεῖται
 „ τὸ βέλτιστον, ἐναντία προτάσεως ἡσὶ. Περὶ τῶν ἐναντίων προτάσεων, σημείω-
 „ σαι τεταυρῶ τὸν κανόνα. Τῶν ἐναντίων προτάσεων ἑκατέρω δύναται
 „ εἶναι ψευδὴς, ἢδέποτε δ’ ἑκατέρω ἀληθὴς. Ἐπὶ τῶν δύο τεταυρῶ προ-
 „ τάσεων, πᾶς σοφὸς ἐστὶν εὐσεβὴς, ἢδεὶς σοφὸς ἐστὶν εὐσεβὴς, προ-
 „ φανῆς ὁραταὶ ἐναντίας ἢσας ἀμφοτέρας καὶ ψευδεῖς.